

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 5812/14

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט מ' מזוז

המערערת: אולגה גורליק

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק פ"ח 44738-05-13 שניתן ביום 7.7.2014 על ידי כב' השופט הבכיר צבי סגל, השופט בן ציון גרינברגר והשופט ארנון דראל

תאריך הישיבה: י"א בכסלו התשע"ו (23.11.2015)

בשם המערערת: עו"ד מיכאל עירוני

בשם המשיבה: עו"ד אופיר טישלר

מתורגמנית: גב' אניה אסאס

בשם משפחת המנוחה: עו"ד אמיר שניידשר (מטעם הלשכה לסיוע משפטי)

פסק-דין

השופט צ' זילברטל:

ערעור על גזר דין שניתן ביום 7.7.2014 על-ידי בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט הבכיר צ' סגל, והשופטים ב' גרינברגר ו-א' דראל) בתפ"ח 44738-05-13, בגדרו נגזרו על המערערת 15 שנות מאסר בפועל וכן מאסר על תנאי בגין הרשעתה בעבירה של סיוע לרצח.

1. ביום 31.12.2013 הוגש כתב אישום מתוקן נגד המערערת המייחס לה עבירה של סיוע לרצח. כעולה מכתב האישום, בן-זוגה של המערערת (להלן: זאב) היה נשוי למנוחה בין השנים 1995-2009, בטרם הכיר את המערערת, במהלכן נולדו להם שני ילדים. בשנת 2007 עזב זאב את המנוחה, ועבר להתגורר עם המערערת, ובשנת 2008 נולדה בתם המשותפת. בשנת 2009 התגרש זאב מהמנוחה, ובשנת 2011 נישא למערערת.

במהלך התקופה בה חי זאב בנפרד מהמנוחה ומילדיהם המשותפים, הוא צבר חוב מזונות של 69,448 ש"ח, וביום 3.12.2007 פתחה המנוחה בהליך הוצאה לפועל נגד זאב, על-מנת לגבות חוב זה. במסגרת הליכי ההוצאה לפועל הוטל ביום 20.2.2013 עיקול על משכורתו של זאב.

אחר הדברים האלה, גמלה בליבו של זאב החלטה לרצוח את המנוחה ולהיפטר מגופתה על-ידי המסה בחומצה, והמערערת הסכימה לסייע לו בכך. לשם מימוש התוכנית, החלו השניים לתכנן כיצד לבצע את הרצח ולהיפטר מהגופה, וכיצד להתמודד עם חקירתם במשטרה במידה שייחשדו בביצועו. כמו כן, במסגרת ההכנות לביצוע התכנית, רכשו השניים סודה קאוסטית להמסת הגופה וכלים שיסייעו להם להיפטר ממנה.

ביום 29.4.2013 בסמוך לשעה 17:00, נסע זאב למקום עבודתה של המנוחה, ובשעה 19:30 פגש אותה ונסע עמה במכוניתה לכיוון דירתם של זאב והמערערת (להלן: הדירה). במהלך הנסיעה, התכתבו זאב והמערערת באמצעות הטלפונים הניידים שהיו ברשותם, והמערערת הודיעה לזאב כי נמצאים אנשים בגינה מתחת לביתם, וייעצה לו לא להתקרב עם הרכב לאזור זה, כדי שלא יראה בחברת המנוחה בסמוך לרצח.

בהמשך, עלו זאב והמנוחה לדירה, שם רצח זאב את המנוחה בדקירות סכין. בכתב האישום לא נאמר היכן נמצאה המערערת בעת הרצח עצמו. לאחר מכן, ובהתאם לתכניתם של זאב והמערערת, הכניסו השניים את גופת המנוחה לתוך חבית פלסטיק בה הייתה סודה קאוסטית, והוסיפו לחבית נוזל על-מנת שהסודה תמיס את הגופה. גופת המנוחה החלה לעבור תהליך של פירוק רקמות. לאחר הרצח נסעו זאב והמערערת

ברכבה של המנוחה, ונטשו אותו בבית חנינא, בסמוך לפסי הרכבת, על מנת לשבש את חקירת המשטרה.

עד כאן עובדות הפרשה, כפי שאלו פורטו בכתב האישום המתוקן, עובדות בהן הודתה המערערת.

2. המערערת הורשעה על-פי הודאתה במסגרת הסדר טיעון בעבירת סיוע לרצח לפי סעיף 300(א)(2) בצירוף סעיף 32 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ואילו זאב הורשע בעבירת רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין והוא נדון למאסר עולם.

גזר הדין

3. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי הצדדים יהיו חופשיים לטעון לעניין עונשה של המערערת. לאחר שנשמעו טיעונים לעונש, ביום 7.7.2014 נגזר דינה של המערערת בבית המשפט המחוזי והוטלו עליה 15 שנות מאסר בפועל ושלוש שנות מאסר על תנאי, שלא תבצע תוך שלוש שנים ממועד שחרורה עבירת אלימות כנגד גוף.

4. בית משפט קמא נתן בגזר דינו משקל לערך החברתי שנפגע כתוצאה ממעשיה של המערערת ולמידת הפגיעה בו, וכמו כן למדיניות הענישה הנהוגה ולנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. נקבע, כי בסיועה למעשה הרצח שביצע זאב, פגעה המערערת בערך החיים, וכי אופי מעשיה כמו גם התכנון הקר והמחושב לאורך תקופה ארוכה, מצביעים על כך שזלזול המערערת בזכותה של המנוחה לחיים, היה רב. עוד נאמר, כי מדיניות הענישה הנוהגת מאפשרת השתתפות עונשי מאסר דו-ספרתיים כבדים גם במקרים של סיוע לרצח שאינו נובע ממניע אידיאולוגי, והכל בהתאם לנסיבות המקרה ולחומרתו.

בית המשפט עמד על כך שנסיבותיו של המקרה דנא מצביעות על מעורבות גבוהה מצד המערערת בשלבי התכנון והמחקר שאפשרו את הרצח וסילוק הגופה. כמו כן, הודגש כי מביצוע העבירה נגרם נזק שאין חמור ממנו – נטילת חיי אדם, ואשר הוביל גם ל"נזקי משנה" רבים וחמורים שנגרמו לכל אחד מבני משפחתה של המנוחה, ובעיקר לילדיה. צוין, כי על-פי תסקיר נפגעי עבירה שהוגש לבית המשפט, כל אחד מילדיה של המנוחה הגיע לכדי ערעור נפשי של ממש ותחושת אובדנות. עוד צוין כי המערערת הייתה יכולה לצפות נזקים אלה, שכן היא הכירה את המשפחה מקרוב. כמו

כן, נקבע כי התכנון באשר לדרכים להיפטר מגופתה של המנוחה, והמידע שחיפשה על המסת גופה באופן כימי, אפשרו מעשים אכזריים בדרגה גבוהה ביותר, שייתכן שאף עולים כדי התעללות בגופתה של המנוחה.

5. בית משפט קמא לא ייחס משקל רב לטענת המערערת לפיה היא ביצעה את המעשים בשל השפעתו של זאב עליה, זאת בשל הזמן הממושך בו הייתה מעורבת באופן פעיל בתכנון הרצח, מבלי שמצאה לנכון לגלות התנגדות כלשהי, או למצער להימנע ממעורבות בתכנון ובמימוש הרצח. הודגש, כי על אף שהמערערת ובא-כוחה הזכירו בדבריהם מערכת יחסים בגדרה המערערת הושפלה והייתה קורבן להתעללות מצד זאב, בכתב האישום המתוקן עובדה זו לא הוזכרה ואף לא הוצגו ראיות כלשהן בנושא.

על רקע האמור, ונוכח נסיבותיה החמורות של העבירה המיוחסת למערערת, קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם למעשיה נע בין 12 לבין 16 שנות מאסר בפועל. בנקודה זו, פנה בית משפט קמא לבחון את נסיבותיה האישיות של המערערת ומנה כשיקול לקולא את נטילת האחריות על מעשיה ומאמציה לחזור למוטב. מכל האמור ובשקלול הנסיבות לעיל, נגזרו על המערערת 15 שנות מאסר בפועל ומאסר על תנאי.

כלפי גזר-הדין הוגש הערעור שבפנינו.

הערעור

6. בערעורה מבקשת המערערת שתקוצר באופן משמעותי תקופת המאסר לריצוי בפועל שנגזרה עליה. נטען, כי נסיבותיה האישיות והנסיבות אשר הובילו אותה לביצוע המעשים הן מורכבות. המערערת הדגישה כי היא לא הייתה זו אשר יזמה את המעשים הנדונים, וכי הייתה תלויה כלכלית ומנטלית בזאב, בעלה, באופן אשר לא הותיר לה ברירה אלא לפעול באופן שפעלה. נטען כי בפועל, הסיוע מצד המערערת לא קידם את תכנית הרצח באופן משמעותי, תכנית אשר הייתה מתממשת גם ללא סיועה.

7. המערערת הוסיפה כי עלתה לארץ בגפה בשנת 2008, פגשה את זאב והרתה לו, ומאז היא עקרת בית, המטפלת בילדה שנולדה פגה וסובלת מתחלואים שונים. משכך, הפכה לתלויה בבעלה בכל תחום, ויש בכך, לטענתה, כדי להפחית ממידת האשמה המוסרית שיש לייחס לה במקרה הנדון. המערערת אף ביקשה לאבחן בין מעשיה לבין

מעשי סיוע לרצח אחרים וחמורים יותר (כגון הסעת מחבלים לביצוע פיגועים בהם נרצחו מספר אנשים), והדגישה כי אף במקרים אלו העונש שנגזר על המסייעים היה מתון מהעונש שנגזר עליה.

8. בדיון בערעור סמך בא-כוח המדינה ידיו על נימוקי בית משפט קמא, והדגיש את מעורבותה של המערערת בתכנון המפורט שנמשך למעלה מחודש וחצי ואת הנזק הרב שנגרם לבני משפחתה של המנוחה. גם בנה הבכור של המנוחה ואמה השמיעו דברים מרגשים וכואבים עד אין קץ, ותיארו את חייהם מאז הרצח כחיים שנהרסו, ואת שגרת יומם כמלאת כאב וקושי.

דיון והכרעה

9. הלכה היא כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בחומרת העונש שנקבעה על-ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם נמצא כי נפלה בגזר הדין טעות מהותית או כאשר העונש שנגזר סוטה באופן קיצוני ממדיניות הענישה הראויה (ראו: ע"פ 5316/13 מטאלחה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (9.12.2013), וההפניות שם). הלכה זו נותרה בעינה גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין במסגרתו הוטמע רעיון הבניית שיקול הדעת בענישה (ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פסקה 30 לפסק דינו של השופט נ' סולברג (5.8.2013)). אומר כבר עתה, כי העונש שהוטל על המערערת מצוי אכן במדרג גבוה של מתחם הענישה הראוי למקרים כדוגמת הפרשה דנא. עם זאת, לאחר העיון בגזר הדין שניתן על-ידי בית משפט קמא ובכתב הערעור ולאחר שמיעת טענות הצדדים בדיון שנערך בפנינו, איני סבור שהמקרה הנדון נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות של ערכאת הערעור.

10. עבירת הסיוע לרצח, בה הורשעה המערערת על-פי הודאתה, כוללת רצף של "סוגי סיוע" למיניהם, הנעים על ציר של מעורבות משתנה. ככל שמעורבות המסייע רבה יותר, וככל שמעשיו תרמו תרומה ממשית לרצח ואפשרו את מימושו, העונש שיוטל עליו יהיה חמור יותר. בהקשר זה יוער, כי ב"קצה" העליון של ציר המעורבות האמור מצוי קו הגבול המבחין בין "המסייע לעבירה" לבין "המבצע בצוותא". לא אחת צוין כי כאשר מעורבים במעשה העברייני גורמים אחדים, יהיה קשה להבחין בין מי שנחשב שותף ישיר לביצוע העבירה ובין מי שנחשב שותף עקיף לה (על הקושי בסיווג האמור ועל הקו הדק לעתים המפריד בין "המסייע" לבין "המבצע בצוותא" ראו: ע"פ 9716/02 דימאוי נ' מדינת ישראל, פסקאות 17-19 (15.2.2010) וההפניות שם). בענייננו, המערערת אמנם לא הואשמה במסגרת הסדר הטיעון בשותפות ישירה בביצוע

הרצח עצמו, אך נראה כי רמת מעורבותה הגבוהה לאורך זמן בתכנון הרצח ובאופן העלמת הגופה מציבים אותה בקהל המקרים החמורים של עבירת הסיוע.

11. כאמור, המערערת החלה לחפש ברשת האינטרנט מידע, שיועיל לה ולבן זוגה בקידום הרצח ושיאפשר את מימושו, כחודש וחצי לפני הרצח עצמו. חיפוש זה נמשך ימים ארוכים בהם ערכה המערערת עשרות חיפושים אחר מידע על "המסת שיער", "דרכים שונות כיצד להמיס גופת אדם", "איך להעלים גופה", "כאיזו חומצה הכי טוב להמיס גופה בתנאים ביתיים", "תגובה בין סודה קאוסטית לפלסטיק", "נקודות חשובות בחקירת תיקים הקשורים להיעלמות אדם" וכיוצ"ב. "מחקר" מזעזע זה, אשר החל זמן רב לפני הרצח ונמשך עד ליום הרצח עצמו, תרם תרומה של ממש למימושו ולמהלך העלמת הגופה לאחר מכן. בכך באה לידי ביטוי מעורבות גבוהה מצד המערערת בהוצאת תכנית הרצח אל הפועל באופן קונקרטי וממשי. המערערת אף גילתה יוזמה סמוך מאוד למועד הרצח עצמו, כשהזהירה את זאב מפני נוכחותם של אנשים בגינה הסמוכה לדירה, וייעצה לו להימנע מלהיראות בחברתה של המנוחה. בכך ניכר כי המערערת המשיכה לסייע לזאב עד הרגע האחרון ממש בו עוד ניתן היה למנוע את הרצח, ופעלה באופן יזום לשם הצלחת המזימה. לבסוף, אף לאחר הרצח, המערערת חברה לזאב, וסייעה לו להמיס את גופתה של המנוחה בחומצה ולהחביא את רכבה של המנוחה במקום מרוחק מדירתם.

12. מכל האמור עולה כי המערערת הייתה מעורבת באופן פעיל במשך תקופה ארוכה בהוצאתה לפועל של מזימת רציחתה של המנוחה. לאורך כל הדרך פעלה המערערת באופן יזום ואקטיבי, וניכר כי פעולותיה סייעו באופן ממשי לביצוע הרצח. אני סבור כי מעורבותה של המערערת ממקמת את מעשיה ברף העליון של עבירות הסיוע, ומשום כך גם לא ניתן לגזור גזירה שווה בין נסיבותיו של המקרה הנדון לבין המקרים אליהם הפנה בא-כוח המערערת, בהם הסיוע הוגבל לזמן קצר ותחום, או למעשה בודד, או כשהסיוע נבע מ"עצימת עיניים" בלבד. בענייננו, המערערת הייתה מודעת לתכנית הרצח זמן רב לפני מימושה, וסייעה לזאב לכל אורכה של תקופה זו. המערערת אמנם העלתה פעם נוספת בערעורה את הטענה לפיה הייתה נתונה במערכת יחסים משפילה ומתעללת, או, למצער, במצב של תלות מוחלטת בזאב, וכי משום כך סייעה לו, אך כפי שאף ציין בית משפט קמא – אין למאפיינים אלה זכר בכתב האישום המתוקן בו הודתה המערערת, והיא אף לא הביאה ראיות נוספות לתמוך טענה זו. משכך, אף אין לייחס לכך משקל.

13. לכל האמור לעיל יש להוסיף את הנזק העצום והבלתי נתפס שנגרם למשפחתה של המנוחה עקב הרצח, ואשר מתואר בהרחבה בתסקיר נפגעי עבירה שהוגש לבית משפט קמא. כמצוין לעיל, המנוחה הותירה אחריה בעל ושלושה ילדים (שניים מהם הם בניו של זאב), אמא וסבתא. הרצח גרם לזעזוע ולרעידת אדמה בחייהם של כל בני משפחתה, והחיים, כפי שהכירו, השתנו ללא היכר. בתסקיר צוין כי כל שלושת הילדים (שהיו כבני 12, 8 ו-4 בהירצח אמם) איבדו את תחושת העצמיות והמוגנות שהייתה להם טרם הרצח הנורא. מחמת צנעת הפרט אין מקום לפרט כאן את ההשלכות הקשות שהיו למעשה העבירה על כל אחד מבני המשפחה, ובראשם הילדים הקטינים, אך המעיין בתסקיר נפגעי העבירה נחשף לעומק הטרגדיה.

14. אשר על כן, נוכח מעורבותה העמוקה והממושכת של המערערת בכל שלבי הוצאת מזימת הרצח אל הפועל, ונוכח הנזק הרב שגרמו מעשיהם של המערערת וזאב, לא מצאתי לנכון להתערב בעונש שנגזר על המערערת. אשוב ואציין כי אמנם עונש זה אינו מן הקלים, אך הוא אינו חורג באופן ניכר מרמת הענישה המקובלת. בהקשר זה ראוי להזכיר כי העונש המקסימאלי שניתן היה לגזור על המערערת בגין מעשיה עומד על עשרים שנות מאסר לפי סעיף 32(1) לחוק העונשין. בית משפט קמא הביא בחשבון את מכלול השיקולים הצריכים לעניין, איזן ביניהם כנדרש וראה לגזור על המערערת 15 שנות מאסר בפועל. כאמור, לא מצאתי להתערב בקביעה זו, ודין הערעור להידחות.

ניתן היום, י"ז בכסלו התשע"ו (29.11.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט